

onzen tijd, en Brunner zegt, dat de laatste diepten in dien mensch ons voor altijd verborgen blijven. Maar dit schijnt hem dan wel zeker, dat wij menschen in de zonde evenzoo verbonden blijven, als wij het in de schepping zijn.

Wat een leugen is.

Want de band, die de schepping legde, wordt ons geopenbaard in het verbond der schepping. Die band is van God en is goed. Maar de band der zonde is vrucht van het werk, van den afval des menschen, van zijn kwaad en in het kwaad. En wij mogen dus die beide verbondenheden, een door God gewild, en een ander door ons zelf gewrocht, niet gelijk stellen.

Er is, zegt Brunner, zonde in het goede zoowel als in het kwade, wat ook een leugen is, want in Gods werken zit geen kwaad, het zit wel in ons hart. Dat leert de Schrift.

En zoo komt dan deze geleerde tot die tegenspraak in den mensch.

De zondeval is volgens hem geen „Ereignis“, geen gebeurtenis, geen feit, evenzoo weinig als de schepping. Abraham staat niet dicht bij de schepping en den zondeval dan wij en wij kunnen niet al maar terug gaan in de historie, tot wij dan op die feiten stooten.

De Adam der Schrift was er dus niet. Mozes en Darwin zijn niet met elkander in strijd, en er is geen tegenstelling tusschen Christelijk geloof en evolutie. De oud-kerkelijke leer daaromtrent was een misverstand.

Ten slotte komt alles er op neer, dat de oorzaak van het kwaad niet de mensch, maar God is. De schepping zelve was zonde, en dit wijst waarlijk niet op de leer van Calvin, die men dan zegt te volgen, zóó zelfs, dat de een den ander verwijt, zulks niet genoeg te doen. Wonderlijk misverstand.

Hier staan wij, zooals meer dan eens is aangetoond, voor een terugval in een heel oude ketterij, de ketterij der gnostieken en hun aanhang in de eerste tijden van de Christelijke kerk, na den Pinksterdag.

En deze val in die oude ketterij, thans natuurlijk in minder verfoeilijken vorm gehuld, hoewel zeker niet minder verfoeilijk, die zich weer een plaats in de kerk wil veroveren, staat natuurlijk niet op zich zelf. Daar is een nauw verband met den revolutionairen, vergiftigen tijdgeest onzer dagen.

En het is noodig, dat wij dien tijdgeest, die woelt in de literatuur, werkt in de wijsbegeerte, werkt in de sociale en politieke acties van dezen dag, zoo goed mogelijk leeren onderkennen.

Daarom kom ik nog eens terug op een onzer letterkundigen, die voor den oorlog bij zijn leven reeds grooten invloed oefende op die jeugd, die begaanft meent te zijn of geniaal te kunnen worden en wiens werken thans zeker in betekenis te dien aanzien winnen: Du Perron.

Een extreem individualist, als Multatuli was, en Nietzsche, en Kierkegaard. Individualisten, zooals er thans zooveel zijn onder den invloed van het existentialisme. De nieuwe liberale leer.

Frans Coenen heeft in 1910 hun beeld geteekend.

Hij zegt: hier is de mensch, die tot in de kern van zijn wezen van God en mensch verlaten is, die zich voelt staan in een enorme leegte. Dit is het, wat hij voelde in bitterheid, dat het leeg was van God, dat het verging in starre zelfonbewustheid en majesteit, onbewogen.

Geen stem komt uit dit onmetelijk zwijgen tot hem, die alleen was met zijn begripen. Met dit kon hij niet één zijn. Het ging voorbij aan hem zooals aan alle menschen, sedert lang vervreemd.

En zij blijven in benuwdheid tasten uit de leegte naar omhoog, als rupsen tegen de wand van een doos.

Kant werd nog tot eerbied en „eenig geloof“ gewekt, als hij den sterrenhemel aanschouwde. Zoo is het naar Coenen meent niet met den individualist, dien hij teekent. Wat zich met kalme zekerheid imponeerde, was niet meer dan een zich eeuwig herhalende, eeuwig moede schijn van groote leegte, van 't niet, dat tijd heet. En de mensch weet, dat voor hem geen gemeenschap kan zijn met dit grootsche, kalme van zee en lucht en land, dit wenschlooze, van zich zelf geheel en al genoeg.

Het leven is slechts een schijn van beweging, een nuttelooze beweging, langzaam in lage bezigheid, een leegte tusschen twee einden — hier is Nietzsche, die van den mensch zegt: „zwischen zwei Nichtse eingeklemmt, ein Fragezeichen“ — waarvoor de mensch steeds op de vlucht is, tot hij beseft, dat zijn verwachting niet vervuld wordt. De zelfgekozen dood of de resignatie — de berusting — is het eind der sterken.

En Frans Coenen weet geen andere uitkomst dan de vlucht in de kunst.

Welnu, daar hebben wij nu den modernen mensch in al zijn hulpeloosheid. Maar deze hulpeloze denkt niet aan berusting, maar komt tot geweldige verbittering. Hij begint het leven rondom zich heen te haten, hij ziet er in hoogmoedigen trots op neer. Dat is niets voor hem, niets voor zijn waardigheid. En zoo komt hij tot de begeerte der vernietiging.

Nu hooren wij in onze dagen af en toe van pogingen tot postuum eerherstel. Eerherstel voor menschen, die langeren of korteren tijd dood zijn, en niemand meer kunnen hinderen, maar die, naar men meent, in hun eigen dag niet begrepen werden, of slecht behandeld, en die thans eerst worden verstaan.

Soms komt zulk een poging al te vroeg.

Meestal lijkt het op een bouwen van de graven der profeten.

Met eenig vertoon, want daar houdt men van in onzen tijd.

Zoo is eerherstel gevraagd van de Ned. Herv. Synode voor Hendrik de Cock. Er kon zijn nagedachte, geloof ik, niet erger overkomen, dan dat deze synode dat eerherstel had willen brengen. De Cock heeft het heusch niet nodig. Niemand kon hem de eere afnemen, die God hem gaf noch in den eigen dag, noch later.

Nu, de synode heeft gemeend het gevraagde niet te kunnen geven en de reden, die zij daarvoor opgeeft, bewijst opnieuw de vreeselijke dwaling, waarin zij viel. Toen zij van verbetering sprak werd het nog erger. Voorheen werd het ongeloof geduld, nu gelijk gesteld met het geloof. Eerherstel voor den vrijzinnige — Daar kan Hendrik de Cock, God zij lof, niet bij te pas worden gebracht.

Maar zulke actie voor eerherstel is er thans ook in de wereld van het ongeloof. Zelfs voor Judas wordt die in den eenen of anderen vorm gevraagd.

Eerherstel ook voor schrijvers, die met groote bitterheid en krachten haat en heftigen waan tegen het door God nog gehandhaafde leven ingingen. De verwoede eenzamen, van God en menschen verlaten, en in wildheid hun naasten vloekend, en vloekend gansch het menschelijk bestaan.

Welnu — Du Perron gevoelde zich verwant met twee van dit soort geesten: met Stendhal en den markies De Sade.

In dit pogen tot zeker postuum eerherstel stond hij niet alleen.

Men is er van verschillenden kant mee bezig, hier en in het buitenland.

Van beiden wil ik iets vertellen.

Stendhal, of Henry Beyle, zooals zijn werkelijke naam was, werd in 1883 geboren uit aanzienlijke ouders. Hij was als kind reeds echt revolutionair, want toen in 1793 koning Lodewijk XVI op het schavot om hals werd gebracht, en men in zijn omgeving weende, stond hij te dansen van vreugd. Hij haatte zijn vader, hoewel die zorgde, dat hij wat had om zonder veel arbeid te leven, en zoo goed als alles in zijn bereik. Hij was een man van groote gaven, maar hij besteedde die in een helsch genoegen in alles wat boos was.

Hij kende twee beginselen waarnaar hij zijn leven inrichtte, die het leven behoorden te leiden: wellust en geweld. De mensch had recht op geluk en geluk was een leven naar den lust der laagste zinnelijkheid.

En in dit streven naar geluk behoorde de mensch zich niet te laten hinderen. Wie hem daarin weerstond, behoorde hij, als hij een man was, overhoop te steken. Stendhal's held was dan ook een Lafargue, die eerst een meisje verleedde, en daarna, toen hij dacht, dat zij hem bedroog, vermoordde, en zich voor de rechtbank op zulke daad ook beroemde.

Hij gevoelde zich in Italië beter thuis dan in Frankrijk, want daar verstond men die „romantiek“ beter nog dan in zijn vaderland.

Hij zag rondom zich ook allerlei huichelarij, want er was nog wel uiterlijk fatsoen, maar daarachter was veel kwaads verborgen. En Stendhal vond, dat een mensch brutaal weg en publiek alle norm mocht overtreden.

Het leven was, zooals prof. van Niftrik het thans ook zei, nu eenmaal een modderschuit. En Stendhal vond daar zijn vreugd in.

Zijn groote helden waren Cesar Borgia en Napoleon. En hij schold op de Fransche revolutie, omdat zij in haar vernielen ten halve bleef staan.

De menschen van zijn tijd vonden dit toch te erg, en lazen zijn boeken heel weinig. Hij liet zich daardoor niet neerslaan. Mijn tijd, zoo zeide hij, komt wel. Wacht maar een kleine eeuw.

En hij heeft gelijk gehad. Reeds Balzac prees zijn werken.

In het begin dezer eeuw verscheen een werk van Eduard Rod, die hem een plaats wilde geven onder de groote Fransche schrijvers, en voorts een boek van Emile Faguet, die hem schaarde onder de moralisten.

Faguet eindigt zijn werk met te zeggen: voor de menschen, die de waarheid beminnen, houdt de voorzienigheid een belooning in reserve.

En Eduard Rod zegt: zijn roem van morgen, is het geheim van morgen.

Het is een schrikkelijk geheim, dat spreekt ook uit de theologische afdwalingen van dezen tijd.

En dat zal ons nog duidelijker worden als wij die andere figuur wat nader bezien, die ook thans weer eere vindt, n.l. den Markies de Sade, aan wiens vreeselijke droomen van vernietiging het woord sadisme is ontleend. Sade, zoo heeft een Fransch schrijver nu gezegd, is onze naaste. Nu, het sadisme was ons wel dicht nabij. En zou dit nog eere moeten ontvangen?

Daarover bij leven en welzijn in een volgenden brief.

Met hartelijke groeten en heilbode.

Uw toegenegen MARNIX.

Correctie. In vorigen brief stond: is het nu voor de zonden van Calvin noodzakelijk aanstonds het hoofd te buigen enz. Voor zonden moet worden gelezen: zonen.

KORTE BERICHTEN

— SCHORSING DOOR ONBEVOEGDEN. De deputaten voor correspondentie met de hooge overheid vanwege de generale synode der gebonden kerken hebben zich bij den minister van Justitie erover beklagd, dat Tribunalen, onbevoegd in dezen, hebben ingegrepen in de rechten „der kerk“ door predikanten te ontzetten uit hun ambt. Wij deelen dat bezwaar van deze deputaten maar wijzen erop, dat zij zelf zich aan het afgewezen kwaad hebben schuldig gemaakt, door of zelf deel te nemen of door hun approbatie goed te vinden, dat vergaderingen, die volgens het geldend kerkrecht eveneens onbevoegd waren, de rechten der kerken hebben geschonden door schorsing en afzetting, met volstrekten voorbijgang zelfs van de daartoe volgens de K.O. alleen bevoegden. K. S.

— „HOMINES LUDENTES“. Van harte instemmende met het onder bovenstaanden titel geplaatste artikel van D.E.C. in „De Reformatie“ van 14 Juni l.l. meen ik er op te mogen wijzen, dat het door D.E.C. genoemde drietal „H.L.P.“ in hun streven niet alleen staat.

Een mijner kinderen, die een Nat. Chr. Mulo-school bezoekt, kwam in den loop van dezen winter thuis met een op school uitgereikt biljetje waarin financieele steun werd gevraagd, voor de stichting „Helaas“, heb ik dit biljet in de prullemand gedeponeerd, want nu kan ik den naam der stichting niet noemen. Deze stichting heeft ten doel onze Chr. jeugd meer cultuur en kunstgevoel bij te brengen en zou haar programma aanvangen met een sprookjesvoorstelling in „Scala“. Voor wie Den Haag niet kent zij meegedeeld, dat „Scala“ hier het centrum van wereldvermaak is. Onmiddellijk heb ik hierop gereageerd, door aan het hoofd der school m'n bezwaren mede te deelen tegen het uitreiken van dergelijke pamfletten op een Chr. school en schreef daarbij o.m., dat wij als Chr. ouders mede om onze doopbelofte, die toch niet slechts een looze formule is, zoo getrouw mogelijk na te komen, onze kinderen naar een Chr. school stuurden, meenende, dat zij daar zoo veel mogelijk tegen wereldgelijkvormigheid zouden worden behouden. En zie, nu komt daar vanaf de Chr. school een dergelijk pamflet m'n deur binnen.

Direct na m'n schrijven, is, volgens mijn zoon, het hoofd der school doorgestaan met de mededeeling dat, wie op dat pamflet van de Stichting „Helaas“ inging, dit voor eigen rekening doet. Zelf kreeg ik het mij maar matig bevredigend antwoord, dat hij, (het hoofd) deze pamfletten heeft doen verspreiden, omdat dit in overleg met andere hoofden van scholen overal zou gebeuren en ik bovendien niet moest vergeten, dat er ouders zijn, die met het doel der stichting wel instemmen. Mijn standpunt in deze kon hij echter wel begrijpen.

Van verschillende zijden tracht men dus vat te krijgen op de Chr. jeugd, door allerlei middelen die met den eisch van Gods Woord „Ziet toe, dat gij niet wereldgelijkvormig wordt“, (Rom. 12:2a) in flagranten strijd zijn.

Ouders, weest waakzaam.

Den Haag.

(Ingezonden).

M. O.

— IN MEMORIAM. Ter oprissing van dr J. Ridderbos' en anderer geheugen, en ter beantwoording van een ons gestelde vraag, of de hieronder vet gedrukte woorden HEUSCH waren geschreven, drukken we nog eens dit schoone stuk af: Aan den Raad van de Gereformeerde Kerk op de adreszijde vermeld.

Welterwaarde en Eerwaarde Broeders.

De Generale Synode, vergaderd te Utrecht op 2 Juni 1944, gevoelt zich gedroegen om in dezen bewogen tijd een enkel woord tot U te richten.

Om haar besluiten inzake Prof. Dr K. Schilder, welke zij als voor Gods aangezicht en na ernstig overleg en biddend genomen heeft, is in de Kerken een beroering ontstaan, die groote schade dreigt te berokkenen aan ons gansche kerkelijk en niet minder aan het persoonlijk geestelijk leven. De eenheid van het huis des Heeren wordt geschaad. De onderlinge liefde gaat onrustbarend kwijnen. Oneenigheid en wantrouwen dringen in de gemeenten binnen en verwijderen broeders en zusters van hetzelfde huis van elkander, en om dat alles wordt de naam des Heeren gesmaad en wordt de kracht gebroken, waarmede onze Kerken in het midden der wereld voor Zijn eer hebben uit te komen.

Inzonderheid wil de Synode U wijzen op het feit, dat velen, die bezwaren hebben tegen genoemde beslissingen, — inplaats van zich alleen in den kerkelijken weg met hun gravamina te wenden tot de volgende Generale Synode, — zich handelingen veroorloven, waarin een onverantwoordelijke miskenning van het gezag der kerkelijke vergaderingen tot uiting komt; deze handelingen bestaan o.m. hierin, dat geschriften worden uitgegeven en verspreid, waarvan een deel in vorm en toon lijnrecht ingaat tegen den eersten eisch der Christelijke liefde en wellevendheid, en die alle tegen de Generale Synode en haar besluiten actie voeren.

Dat dit alles in het midden der Kerken mogelijk is, moet ons allen met schaamte vervullen, en het stemme ons tevens tot diepe verootmoediging, dat met Christus' Kerk om al deze dingen door de wereld gespot wordt.

In dezen weg mogen de Kerken niet voortgaan opdat zij niet den toorn Gods over zich brengen. Daarom wekt de Generale Synode U met allen ernst op om alles in het werk te stellen, dat deze zondige weg verlaten worde, en zij vermaant U in den naam des Heeren tot broederlijke liefde en heilige eenheid, tot sterkere samenbinding en inniger beoefening van de gemeenschap der heiligen. Zij keert zich met alle kracht en waarschuwt U ten zeerste tegen iedere handeling, die den kerkelijken weg verlaat en ingaat tegen de autoriteit der kerkelijke vergaderingen. Zij bindt U op het hart elke actie in deze richting tegen te staan en in gehoorzaamheid aan des Heeren Woord U te onthouden van iedere beweging, die kerkontbindend zou werken en zij roept U met grooten aandrang op tot verootmoediging en gebed.

Wat o
in een v
krachtig
afgebrok
vrede or
Synode,
aan het
Schilder
ten nood
om U in
en He
oefen
kronen
Hij ve
pelijke b
proef
een sch
(Psalm 1

N.B.
staand s
eerstvolg

Utrecht,

Tegenv
zelfs die
dat wij g

II. —

In ver
die besli
het geoo
Skrif en
hierdie s
te bring

(a) Dis
sies van

(b) Ne
van die

(c) Dis
van 1905

Die sin
dat dit n
dat die
neem van
ingeden
aanleidi
moet beg
trekking
sonder o
Kerke in
van Utre
moet wo
klarig v

In ver
sou dit
sinode:

Die sin
meer dat
sinode 'm
nie gere
alle moe
voorsien
volhard
die oort
heid.

In ver
die verkle
II besluit
noemde
bestaan v
prof. D.
en prof.
adviseer

Die ke
1946" om
word in

Hierdie
die geski
van die
dat dit g
die histo
gekrom h
Hiervan
moes ons

Ons ra
der hoof
tollige w
missie v
hierdie p
nis van
Verder h
Nederlan
ligting o
U kom
1946" in
beveel a
Die sin